

Statens museer för världskultur
Box 5306
402 27 GÖTEBORG

Datum 2012-06-19
Dnr 32-2011-0743

Årsredovisningen för Statens museer för världskultur 2011

Riksrevisionen har granskat årsredovisningen för Statens museer för världskultur (SMVK), daterad 2012-02-21. Syftet har varit att bedöma om årsredovisningen är rättvisande.

Med anledning av de iakttagelser som har gjorts, vill Riksrevisionen fästa överintendentens uppmärksamhet på nedanstående.

Riksrevisionen önskar information senast 2012-08-17 med anledning av våra iakttagelser i denna rapport.

1. Sammanfattning

Riksrevisionen uppmärksammade att SMVK hade problem med att upprätta en rättvisande årsredovisning i samband med ett granskningsbesök i början av februari. Riksrevisionen bidrog, genom extra revisionsinsatser, till att SMVK kunde göra omfattande rättelser och korrigeringar innan den slutliga årsredovisningen lämnades till regeringen. Efter detta bedömer Riksrevisionen att inga väsentliga brister föreligger i årsredovisningen.

Däremot kvarstår många och i några fall stora brister som inte kunde korrigeras, inte uppmärksammades i den tidiga granskningen eller som inte prioriterades för rättning innan årsredovisningen skulle fastställas. Kvarstående brister finns både i den finansiella redovisningen och i resultatredovisningen.

Härutöver har vissa underlag till redovisade uppgifter i årsredovisningen inte varit tillgängliga för revision.

En orsak till bristerna är att det har varit personalomsättning inom ekonomifunktionen. Riksrevisionen bedömer att överintendenten för närvarande inte har det stöd i ekonomiadministrativa frågor som ledningen behöver för att kunna leva upp till de krav på betryggande intern styrning och kontroll som ställs enligt 4 § 4 punkten myndighetsförordningen (2007:15) och enligt det regelverk som redovisas i övrigt i denna rapport.

Riksrevisionen rekommenderar överintendenten att stärka kompetensen avseende det statliga ekonomiadministrativa regelverket på ekonomiavdelningen.

2. Kapitalförsörjningsförordningen har inte följts

2.1 Anläggningstillgångarna är för högt belånade

SMVK:s anläggningstillgångar finansieras på olika sätt. Vissa finansieras med anslag, andra med bidrag och vissa har skänkts till myndigheten. Den största delen av anläggningstillgångarna ska dock finansieras med lån hos Riksgäldskontoret (RGK) enligt 2 kap. 1 § kapitalförsörjningsförordningen (2011:210)(KapF). Det bokförda värdet på dessa anläggningstillgångar ska i princip överensstämma med myndighetens samlade lån enligt 2 kap. 2 § KapF. Vid årsskiftet överstiger lånet det bokförda värdet på de anläggningstillgångar som ska lånefinansieras med ca 2,8 mnkr. SMVK har därmed lånat för mycket hos RGK. Detta beror på att SMVK har tagit upp lån även för tillgångar som redan är finansierade på annat sätt.

Effekten av dubbelfinansieringen är att saldot på räntekontot i RGK är ca 2,8 mnkr för högt.

Riksrevisionen rekommenderar att lånet hos RGK justeras vid nästa lånetillfälle och att SMVK fortsättningsvis följer reglerna i KapF avseende finansiering av anläggningstillgångar.

2.2 Ränta på indragningen avseende 2010 har inte betalats

Vid årsskiftet 2010/2011 hade SMVK ett utgående anslagssparande uppgående till ca 10,7 mnkr varav ca 6,2 mnkr inbetalades som en indragning enligt bestämmelserna i 7 § anslagsförordningen (2011:223) (AF).

Däremot betalades ingen ränta på beloppet enligt bestämmelsen i 4 kap 3 § KapF. Effekten av detta är att SMVK har tillgodogjort sig för höga ränteintäkter på räntekontot. Riksrevisionen har beräknat beloppet under perioden januari 2011 t.o.m. mars 2012 till ca 0,1 mnkr.

Riksrevisionen rekommenderar SMVK att beräkna felaktigt intjänad ränteintäkt på räntekontot under perioden 2011-01-01 till dag för inbetalning och snarast betala in beloppet till statens centralkonto.

3. Ingående moms har inte rekvirerats i rätt tid

Balansposten *Fordringar hos andra myndigheter* är i årsredovisningen högre än normalt kan förväntas med hänsyn till SMVK:s verksamhet. Enligt 7 § förordning (2002:831) om myndigheters rätt till kompensation för ingående mervärdesskatt får ingående moms rekvireras månatligen från Skatteverket. SMVK har inte rekvirerat moms för månaderna september t.o.m. november 2011, vilket gör att fordran på Skatteverket är onormalt hög. Detta har medfört att SMVK:s likviditet är ca 4,0 mnkr lägre än den kunde vara samt att myndigheten har gått miste om ränteintäkter.

Riksrevisionen rekommenderar SMVK att förbättra rutinerna avseende rekvirering av ingående moms i syfte att förbättra likviditeten inom myndigheten.

4. Fel som har påverkat anslagsavräkningen

Riksrevisionens granskning har identifierat att antal fel i redovisningen som påverkar SMVK:s anslagsbelastning för 2011. Nettoeffekten av dessa är att anslaget har belastats med ca 2,1 mnkr för högt belopp. Utgående överföringsbelopp är således ca 2,1 mnkr för lågt.

En korrekt anslagsavräkning hade således visat ett anslagssparande på ca 4,0 %, vilket överstiger det anslagssparande om 3 % som SMVK har rätt att behålla enligt regleringsbrevet. Det överskjutande beloppet om ca 1,6 mnkr skulle ha betalats till statens centralkonto enligt 7 § AF. De olika felen som adderar till 1,6 mnkr redovisas nedan.

4.1 För höga kostnader (1,8 mnkr) för uttagen semester intjänad före 2009

SMVK har felaktigt anslagsavräknat kostnaden för uttagen semester som har intjänats före år 2009 flera gånger. Anslagsavräkning har dels skett i samband med att semesterdagarna togs ut under tidigare år och dels under år 2011. Vid omföringen av ingående balanser har beloppet motsvarande tidigare anslagsavräknad semester av misstag redovisats mot ett huvudbokskonto som genererar anslagsavräkning även år 2011.

Konsekvensen av detta är att 2011 års anslag har avräknats med ca 1,8 mnkr för mycket. Motsvarande fel förelåg även år 2010.

Riksrevisionen rekommenderar SMVK att ändra årsskiftesrutinerna i Agresso för att säkerställa att anslagsavräkningen för äldre sparade semesterdagar sker korrekt.

4.2 För låga kostnader (0,3 mnkr) för avtalsförsäkring

Den preliminära fakturering från Statens tjänstepensionsverk (SPV) som sker under löpande år avseende premier för avtalsförsäkring ska årligen justeras jämfört med verklig kostnad. SMVK har inte genomfört någon sådan justering.

Konsekvensen av detta är att SMVK har avräknat anslaget för år 2011 med 0,3 mnkr för lågt belopp. Inte heller i 2010 års bokslut gjordes någon sådan justering, vilket Riksrevisionen då också påtalade.

Riksrevisionen rekommenderar att SMVK fortsättningsvis genomför årliga justeringar av den kostnad som faktureras från SPV, så att anslagsavräkningen för respektive år blir korrekt.

4.3 För hög kostnad (0,7 mnkr) för upplupen semesterlön intjänad efter 2008

SMVK redovisar en för hög skuld för upplupen semesterlön (0,3 mnkr) och upplupna sociala avgifter på upplupen semesterlön (0,3 mnkr)

avseende semester som har intjänats efter 2008. Redovisade belopp stämmer inte överens med de underlag som har erhållits från lönesystemet.

Det föreligger även en differens (0,2 mnkr) avseende fordran på statsverket avseende semesterlön intjänad före 2009, jämfört med underlag från lönesystemet. Denna semesterlön har ännu inte avräknats mot anslag, enligt den övergångsregel som infördes vid övergången från utgiftsmässig till kostnadsmissig anslagsavräkning år 2009.

Differensen innebär att SMVK har avräknat mera mot anslag än myndigheten borde.

Riksrevisionen rekommenderar SMVK att genom förbättrade avstämningar och bokslutsspecifikationer öka kvalitetssäkringen av redovisade belopp i bokslut. Riksrevisionen rekommenderar även att SMVK justerar den redovisade semesterlöneskulden med aktuella belopp redan under löpande år 2012, i syfte att få en korrekt anslagsavräkning så tidigt som möjligt under året.

4.4 För låg kostnad (0,1 mnkr) för övriga upplupna kostnader

I balansposten *Upplupna kostnader* har observerats ett antal felaktigheter. Nettoeffekten av felen får konsekvensen att anslaget har avräknats med 0,1 mnkr för lågt belopp, vilket till största delen beror på att det upplupna revisionsarvodet inte har bokförts.

Riksrevisionen rekommenderar SMVK att kommande år införa förbättrade rutiner för periodisering av kostnader. Mindre belopp, ett värde som myndigheten själv bestämmer - t.ex. under 10 tkr, behöver inte periodiseras. Det är däremot viktigt att större upplupna kostnader beräknas och bokförs.

5. Kvalitetssäkringen behöver öka

Riksrevisionen bedömer att SMVK:s process för att upprätta årsredovisning brister både avseende årsredovisningens finansiella delar samt avseende resultatredovisningen. Vi har funnit brister som borde ha uppmärksammats om en föregående genomgång med kontroller hade genomförts. Bland annat har Riksrevisionen noterat att årsredovisning inte fullt har upprättats enligt kraven i regleringsbrevet samt i FÅB. Riksrevisionen har dessutom funnit att uppgifter i årsredovisningen inte alltid har stämt överens med de underlag till uppgifterna som har presenterats.

När det gäller resultatredovisningen har vissa uppgifter inte varit möjliga att granska mot någon källa. Vid granskningen fanns ingen samlad dokumentation (s.k. ordning och reda-pärm) med underlag till de uppgifter SMVK redovisar i resultatredovisningen. Av

Ekonomistyrningsverkets (ESV) föreskrifter till 3 kap. 1 § FÅB framgår att information om resultatet ska vara baserad på dokumenterade data och mätmetoder. Av ESV:s handledning *Resultatredovisning* (2009:29) framgår också att myndigheten - på annat ställe än i årsredovisningen - ska ha sammanställt de grunder på vilka resultatredovisningen vilar.

Det saknades dessutom bokslutsspecifikationer till poster i årsredovisningens finansiella delar. Av 20 § FBF framgår att *för varje sammandragen post i den balansräkning som skall ingå i årsredovisningen skall, om inte postens sammansättning klart framgår av bokföringen i övrigt, de belopp som ingår i posten specificeras i en särskild förteckning.*

Riksrevisionen väljer att nedan redovisa olika exempel på brister som vi bedömer hade kunnat undvikas om kvalitetssäkringsprocessen hade varit bättre:

- SMVK:s analys av förändringen på räntekontot i RGK är inte rättvisande. En förklaringsfaktor är helt felaktig (amortering av lån) medan en annan förklaringsfaktor har angivits med fel belopp (momsfordran). Istället borde verkliga förklaringsfaktorer, som minskningen av oförbrukade bidrag mellan åren samt minskning av överskott från bergrumsverksamheten, ha redovisats i analysen.
- I not (2) till *Intäkter av avgifter och andra ersättningar* har SMVK skrivit att inkomster som redovisas mot anslag uppgår till samtliga redovisade avgiftsintäkter (ca 45,7 mnkr). De avgiftsintäkter som redovisas mot anslag är dock bara de avgiftsintäkter som inte har det ekonomiska målet full kostnadstäckning. Enligt tabellen på s. 15 i årsredovisningen uppgår dessa avgifter till ca 15,0 mnkr.
- Intäktsposten i transfereringsavsnittet avseende år 2010 är felbenämnd. Korrekt benämning är *Medel som erhållits från myndigheter för finansiering av bidrag*, istället för "Medel som erhållits för finansiering av bidrag". Avsikten är att man med benämningen ska tydliggöra varifrån finansieringen av de lämnade bidragen har kommit.
- Erhållet underlag till antalet unga besökare under 19 år stämmer inte överens med redovisat antal i årsredovisningen.
- På grund av att underlag till redovisade uppgifter om antal besökare till programverksamhet och visningar samt två av de redovisade utställningarna inte har kunnat presenteras, har Riksrevisionen inte kunnat verifiera redovisade antalsuppgifter.
- Åtterrporteringskravet avseende bidragsintäkter är inte uppfyllt. Av årsredovisningen ska fördelningen av

bidragsintäkterna mellan statliga bidrag, bidrag från mellanstatliga organ respektive icke-statliga bidrag framgå.

Riksrevisionen rekommenderar SMVK att förbättra kvalitetssäkringen av årsredovisningen. En process bör införas som säkerställer att underlag till redovisade uppgifter sammanställs, överensstämmer med de uppgifter som lämnas i årsredovisningen och att åiterrapporteringen till regeringen är fullständig i förhållande till de krav som ställs i regeringsbeslut och förordningar. Riksrevisionen *rekommenderar* också SMVK att till kommande år upprätta bokslutsspecifikationer till samtliga resultat- och balansräkningsposter och att samla underlag till resultatredovisningen i en s.k. ordning och reda-pärm.

6. Bokföringsförordningen har inte följts

6.1 Kraven på verifikation följs inte

Riksrevisionen har funnit exempel på att det i SMVK:s bokföring finns verifikationer som inte uppfyller kraven på en verifikation enligt 14 § förordning om myndigheters bokföring (FBF). Det saknas uppgift om följande på verifikationerna: datum, tydlig beskrivning av vad verifikationen avser samt upplysning om handlingar eller andra uppgifter som har legat till grund för den ekonomiska händelsen och var dessa finns tillgängliga.

Riksrevisionen rekommenderar SMVK att upprätta samtliga verifikationer i enlighet med kraven i FBF. En metod för att upprätthålla kvaliteten i bokföringen är att enbart använda förtryckta mallar för bokföringsordrar på vilka det framgår vilka uppgifter som ska fyllas i.

6.2 Brytdatumet har inte beaktats

Eftersom SMVK är en myndighet som ingår i den statliga redovisningsorganisationen finns vissa krav på redovisningen som måste uppfyllas för att en rättvisande årsredovisning för staten ska kunna upprättas. Detta gäller till exempel kraven om motpartsredovisning och gemensam s.k. brytdag. För att eliminering av inomstatliga fordringar och skulder ska kunna ske, måste myndigheterna förhålla sig till ett gemensamt datum för periodskifte vid årsbokslut. Detta datum regleras i 10 § FBF och anges där till den 5 januari.

SMVK har dock inte beaktat regeln om gemensamt brytdatum, utan har istället använt den 31 december 2011 som periodskiftesdag. Detta har fått till följd att alla fakturor som inkommit efter balansdagen har bokförts som upplupen kostnad istället för leverantörsskulder. Konsekvensen av detta är att redovisade leverantörsskulder borde ha varit beloppsmässigt högre i årsredovisningen medan redovisade upplupna kostnader istället borde ha varit med motsvarande belopp

lägre. Vidare har det uppkommit differenser i motpartsredovisningen gentemot andra myndigheter, vilket kan ha försvårat ESV:s arbete med att upprätta årsredovisningen för staten.

Riksrevisionen rekommenderar SMVK att till kommande år använda det förordningsstyrda brytdatumet för periodskifte vid årsbokslut.

6.3 Inventering av anläggningstillgångar har inte genomförts

Enligt ESV:s föreskrifter till 22 § FBF ska inventering av anläggningstillgångar ske i den omfattning som bedöms behövas. I handledningen (2009:32) *Materiella anläggningstillgångar* rekommenderar ESV att inventering av anläggningstillgångar sker årligen.

SMVK har under 2011 inte genomfört någon inventering av anläggningstillgångarna. Riksrevisionen bedömer därför att inventering inte har skett i tillräcklig omfattning.

Riksrevisionen rekommenderar SMVK att under år 2012 inventera anläggningstillgångarna och att myndigheten även fortsättningsvis genomför regelbundna inventeringar.

7. Resultatredovisningen kan förbättras

7.1. Redovisning av kvalitet kan förbättras

SMVK ska enligt återrapporteringskrav i regleringsbrevet lyfta fram de kvalitativa aspekterna av verksamhetens resultat. Riksrevisionen bedömer att SMVK har gjort ett gott första försök att redovisa kvalitet i verksamheten, då myndigheten har identifierat ett antal kvalitetsindikatorer. Riksrevisionen bedömer ändå inte att SMVK svarar helt mot återrapporteringskravet på grund av att redovisningen inte sker utifrån de mål/kvalitetsindikatorer som myndigheten har identifierat. Exempelvis anges i årsredovisningen att myndigheten i kvalitetsarbetet med samlingarna har interna beslut och policydokument inom området. Att dokumenten i sig finns bedömer Riksrevisionen inte vara en redovisning av kvalitet i verksamheten, utan redovisningen bör snarare ske utifrån de mål som anges i dessa dokument.

I regleringsbrevet för budgetåret 2012 har återrapporteringskravet avseende kvalitet förtydligats, då det framgår att myndigheten ska definiera och redovisa de kvalitativa aspekterna av verksamhetens resultat.

Riksrevisionen rekommenderar att SMVK år 2012, som återrapportering avseende kvalitet i verksamheten, redovisar uppnådda resultat i förhållande till de kvalitetsindikatorer som myndigheten själv har beslutat om.

7.2 Redovisning av kompetensförsörjning kan förbättras

Av 3 kap. 3 § FÅB framgår att ”myndigheten ska redovisa de åtgärder som har vidtagits i syfte att säkerställa att kompetens finns”.

Redovisningen ska också fokusera på åtgärder som myndigheten har vidtagit för att behålla personal på kort och lång sikt. I ESV:s allmänna råd till samma paragraf nämns några aspekter av personalsituationen som bör belysas.

Riksrevisionen bedömer att den redovisningen som lämnats 2011 inte primärt handlar om åtgärder. SMVK:s åiterrapportering av kompetensförsörjning kan därför förbättras avseende rekryterings-, utvecklings-, kontinuitets- samt eventuella avvecklings- och kompetensöverföringsåtgärder. Som exempel på förbättringsmöjligheter i åiterrapporteringen kan nämnas att SMVK har rekryterat fem nya chefer under året. Rekryteringsprocessen för dessa hade kunnat beskrivas. Vidare bör information om kompetensutveckling samt personalomsättning kunna lämnas.

Riksrevisionen rekommenderar SMVK att till kommande år förbättra redovisningen mot åiterrapporteringskravet avseende kompetensförsörjning.

8. Risken för oegentligheter kan minskas

Dagskassorna från entré- och butikskassor hämtas inte dagligen för insättning hos banken. På grund av att respektive insättning utgörs av ackumulerade belopp, kan SMVK inte stämma av respektive dagskassa mot det av banken återredovisade insatta beloppet. Effekten av nuvarande rutin är att det vid bokslutet fanns en smärre outredd differens avseende likvida medel. Även om differensen är marginell, anser Riksrevisionen ändå att det är viktigt att avstämningsrutinerna förbättras på grund av att det alltid föreligger risk för oegentligheter vid hantering av likvida medel. Synpunkten har framförts till SMVK även tidigare år.

Riksrevisionen rekommenderar att SMVK inför redovisnings- och insättningsrutiner som möjliggör att återredovisningen från banken går att stämma av mot de redovisade dagskassorna.

9. Bara ett anläggningsregister bör användas

Förutom anläggningsmodulen i Agresso använder SMVK ett sidoordnat anläggningsregister i Excel-format. I Excel-registret redovisas anläggningstyperna *lagersystem* samt *övriga inventarier* som har köpts in under åren 2000-2001.

Riksrevisionen bedömer att den interna kontrollen avseende anläggningstillgångar skulle förbättras om samtliga anläggningstillgångar redovisades i Agressos anläggningsmodul. Detta skulle minska risken för att myndigheten glömmer bort att göra

manuella månatliga avskrivningar på de tillgångar som enbart redovisas i Excel. Det skulle även minska risken för att det uppstår differenser mellan anläggningsregister och huvudbok.

Riksrevisionen rekommenderar SMVK att samla alla anläggningstillgångar i Agressos anläggningsmodul.

Ansvarig revisor Marie Örtengren har beslutat i detta ärende. Medverkande revisor Sara Emanuelsson har varit föredragande. Uppdragsledare Gustaf Kilander har medverkat vid den slutliga handläggningen.

Marie Örtengren

Sara Emanuelsson

Kopia för kännedom:

Regeringen

Kulturdepartementet

Finansdepartementet (budgetavdelningen)